

Barcelona Demà

Compromís
Metropolità 2030

Metròpoli Oberta

La metròpoli, projecció i
obertura.

La internacionalització de la Regió Metropolitana de Barcelona: Una necessitat que requereix trencar barreres per ser eficients i generar més oportunitats

Cicle de la Metròpoli Oberta

Autoria: Xavier Tiana Casablanca, Àrea Metropolitana de Barcelona

Data: 01/10/2021

Resum:

La Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) té molts actius i un nombre molt important d'actors públics, privats i de la societat civil que treballen per a la seva internacionalització, l'atracció d'inversions i de noves oportunitats pel territori. A l'RMB hi ha una llarga tradició de treball a nivell internacional i diferents xarxes i organitzacions transnacionals tenen la seva seu a Barcelona. Malgrat aquest potencial i els recursos que s'hi dediquen falta encara una visió de conjunt i una cooperació efectiva on la ciutat de Barcelona i el Govern de Catalunya han de cedir espais que permetin capitalitzar i ajudar a emergir noves iniciatives del territori metropolità. L'Àrea Metropolitana de Barcelona ha aprovat el pla d'internacionalització 2021-2025 que marca prioritats, tipologies d'actuació i pot ser un bon instrument per articular sinèrgies amb la resta de la regió metropolitana. Un dels grans reptes als que caldria fer front és el de generar un àmbit de governança a nivell de l'RMB on hi fossin representades les diferents administracions, el sector privat, l'acadèmia, la recerca i altres àmbits de la societat civil. La ciutadania s'ha d'incorporar en aquest camí com a un actor més per tal d'ampliar el coneixement dels temes d'interès públic que afecten l'acció internacional.

La internacionalització a la Regió metropolitana de Barcelona

És indiscutible que **la marca Barcelona¹ té uns actius i un potencial que reporten beneficis econòmics, socials, de posicionament però que a la vegada també generen uns efectes negatius** com són l'impacte en el medi ambient, la massificació del turisme, la seguretat o el preu desorbitat de l'habitatge.

Una de les grans preguntes que ens hem de fer quan parlem de posicionament de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) a escala global és què venem o perquè ens coneixen. Barcelona és mundialment reconeguda pel Futbol Club Barcelona, Gaudí, l'urbanisme, el mar, la gastronomia, etc. Ara bé, són aquests els actius que volem continuar promocionant per atraure noves oportunitats? La metròpolis de Barcelona i les seves institucions gestionen projectes molt innovadors, farcits d'elements d'excel·lència i que estan alineats amb les grans agendes internacionals. Per exemple la Zona de Baixes Emissions de les rondes de Barcelona, el sincrotró Alba, el D-Factory a la Zona Franca en l'àmbit de la impressió en 3D i la indústria 4.0 o els projectes metropolitans d'infraestructura verda al voltant dels rius Llobregat i Besòs, els parcs naturals i els connectors verds. També hi ha sectors com la salut, l'alimentació, les indústries creatives, el mòbil o els videojocs on s'està exercint un bon protagonisme.

Barcelona es va posar en el món amb els Jocs Olímpics de 1992 i gràcies al lideratge de figures com Pasqual Maragall i les complicitats que es van generar entre les diferents administracions, la societat civil i la ciutadania. Estem parlant d'un context i un moment únic, que segurament no es tornarà a repetir, i que es va saber aprofitar per transformar la ciutat i la seva metròpolis. L'impuls de l'esperit del 92 i el treball que tant en l'àmbit privat com públic s'ha continuat fent per mantenir el lideratge de Barcelona ens permet que la nostra sigui una metròpolis molt competitiva no mancada de dificultats socials, econòmiques, polítiques i també mediambientals.

Quan parlem d'acció internacional ens referim a aquelles activitats vinculades a projecció del territori, atracció d'inversions i esdeveniments, captació de talent, subvencions, coneixement, atracció de turistes, cooperació internacional i ajuda d'emergència, etc.

Actualment **són moltes les institucions públiques i privades que treballen per la projecció internacional de Barcelona.** Aquesta tasca la realitzen les diferents administracions, les universitats i centres de recerca, les empreses, les organitzacions de la societat civil i moltes persones i professionals a títol individual. En l'àmbit de les administracions públiques destaca l'acció internacional de la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona, la Diputació de Barcelona, molts ajuntaments i també els seus ens dependents.

¹ En aquest article les referències genèriques a Barcelona inclouen les administracions i demés institucions públiques i privades de la regió metropolitana de Barcelona i de Catalunya que treballen per la internacionalització.

Un estudi² elaborat pel CIDOB l'any 2019 sobre estratègies d'internacionalització de les àrees metropolitanes descriu **els recursos humans i econòmics que diferents administracions dediquen a les relacions internacionals, la cooperació internacional i la projecció econòmica internacional: Ajuntament de Barcelona 42 persones i 13,8M€; Diputació de Barcelona 40 persones i 4M€; AMB 18 persones i 1,97M€**. Això sense comptar els equips tècnics i recursos econòmics d'altres departaments sectorials dedicats a acció internacional o recursos d'altres administracions. Es tracta d'institucions que tenen les seves competències i legítimes prioritats polítiques, **tanmateix es troben a faltar uns espais de diàleg institucional on compartir informacions, definir estratègies i treballar per projectes conjunts**.

En l'àmbit de la projecció econòmica internacional **destaca la Taula de coordinació exterior**, que promou l'Ajuntament de Barcelona i on hi participen diferents administracions catalanes i aquelles organitzacions públiques i privades que treballen en l'àmbit de la promoció econòmica internacional de Barcelona i Catalunya. La taula és un bon espai per compartir informacions i agendes però podria tenir molt més recorregut. Un altre exemple destacat és el de Barcelona Global que és una associació privada sense ànim de lucre formada per unes 214 organitzacions (empreses, centres de recerca, universitats, escoles de negocis, institucions culturals i emprenedors) i 850 professionals que tenen per objectiu atraure talent i activitat econòmica a Barcelona.

Barcelona i les seves institucions han centrat tradicionalment la seva acció internacional a la Unió Europea i Amèrica Llatina. Amèrica del Nord i Àsia han anat guanyant protagonisme però encara queda un gran camí per recórrer. La regió mediterrània, malgrat la proximitat i que és un àmbit d'influència, no acaba d'estar a la primera línia de l'acció internacional de casa nostra. Es tracta d'un mercat potencial de gairebé 500 milions de persones que ofereix moltes oportunitats a nivell econòmic i en l'àmbit dels estudis universitaris, escoles de negocis i la recerca. **Aproximadament el 60% de la població mediterrània viu en àrees urbanes que precisen de molts serveis i inversions**. Barcelona té la tradició i el coneixement de ser un referent en l'àmbit de les polítiques urbanes i metropolitanes i aquesta és una plataforma que permet innovar, cooperar, transferir coneixement i capacitar. Finalment Àfrica és una regió que continuarà guanyant pes en els propers anys i sobre la qual hi hem d'intervenir però la nostra posició en aquest cas no és tan avantatjosa com a la mediterrània.

Barcelona també acull la seu de nombroses xarxes de ciutats/metròpolis i també de diferents organitzacions internacionals. Entre les xarxes destaquen Ciutats i Goversns Locals Units (CGLU), Metropolis, MedCities, Ciutats Educadores, CIDEU, Ascame, etc. En l'àmbit de les institucions i organitzacions internacionals destaca la Unió per la Mediterrània, l'EIT-Urban Mobility, l'Institut Forestal Europeu Mediterrani o el Hub de Resiliència d'ONU-Habitat. La seu d'aquestes organitzacions genera molta activitat institucional, econòmica i també són una bona font d'atracció de talent local i internacional. Les principals administracions del país hi donen suport polític, logístic i pressupostari. **Tanmateix cal una major apropiació del potencial d'aquestes organitzacions, una visió compartida per part de les administracions i la necessitat de lligar les prioritats i agendes polítiques del país amb les agendes d'aquestes organitzacions**. També és

² <https://www.amb.cat/web/amb/actualitat/publicacions/detall/-/publicacio/estrategies-internacionals-a-les-metropolis/8826945/11696>

important donar a conèixer a la ciutadania i la societat la seva activitat i els beneficis que en treu Barcelona. Teixir aliances i tenir visions compartides a casa nostra ens pot ser de gran utilitat per captar seus de noves organitzacions i convertir l'RMB en un hub de les xarxes internacionals.

Barcelona és una de les ciutats del món no capital d'estat amb major presència del cos consular amb més d'un centenar de delegacions. Aquest és un actiu que caldria aprofitar més i amb visió compartida ja que és una bona font de contactes i una manera efectiva per teixir sinèrgies amb els respectius països. En la mateixa línia **cal explotar molt més el potencial de les delegacions de la Generalitat a l'exterior així com la delegació de la Diputació de Barcelona a Brussel·les.**

Vivim en un moment en el que **calen més que mai espais de diàleg i cooperació entre les diferents organitzacions públiques i privades que treballen per la internacionalització de Barcelona amb l'objectiu de compartir estratègies, agendes, prioritats i impulsar projectes comuns.** Aquesta és una tasca complexa que requereix de lideratge polític compartit, visió a mig i llarg termini allunyat dels mandats electorals, recursos humans i econòmics per gestionar-ho, generositat per part dels que tenen més capacitat d'atracció com la ciutat de Barcelona i espai perquè qualsevol organització amb potencial i voluntat d'internacionalització hi pugui tenir cabuda.

Els ciutadans i ciutadanes de l'RMB estan molt internacionalitzats ja sigui pel seu origen o per les activitats que desenvolupen a nivell professional o personal. Un dels reptes més importants de qualsevol estratègia de relacions internacionals és **com incorporar a la ciutadania i fer-la participar. Per fer-ho cal voluntat política, molta comunicació, pedagogia, transparència, saber escoltar i capacitat per incorporar les necessitats i propostes que puguin sorgir** ja sigui a nivell individual o col·lectiu. El diàleg permet ampliar el coneixement dels temes d'interès públic respecte l'acció internacional, redueix la probabilitat de conflicte en les accions d'internacionalització que es desenvolupin, incrementa la legitimitat de l'acció de govern, restaura i genera confiança i facilita la construcció d'acords. És una manera més de comparar visions i transformar les relacions entre els governs, la societat civil i el sector privat.

Un dels casos d'èxit dels darrers anys és el del govern de la Ciutat de Mèxic que en el període 2014-2016 va iniciar un ambiciós procés de definir i prioritzar la política d'internacionalització de la ciutat. El govern va organitzar un conjunt d'activitats de participació ciutadana (diàlegs, entrevistes, missions i enquestes) on hi van prendre part més de 600 persones i que van servir per debatre amb el govern i altres actors privats, de l'acadèmia i de la societat civil els principals reptes que havien de formar part de la política internacional de la ciutat. Aquests diàlegs, que van celebrar-se en el marc de la xarxa Allas i que van comptar amb finançament de la Unió Europea, van tenir continuïtat els anys 2018 i 2019. Com a resultat d'aquest procés cal destacar que la Constitució aprovada el 2017 pel Parlament de la Ciutat de Mèxic va incorporar la competència de la ciutat per exercir a nivell internacional mitjançant l'article 20³ "Ciudad Global" que reconeix la vocació pacifista, solidària, hospitalària i d'asil de la ciutat, així com la importància d'enfortir la seva presència i participació a l'escenari global a través de la cooperació internacional i la participació en xarxes de ciutats.

³ http://www.infodf.org.mx/documentospdf/constitucion_cdmx/Constitucion_%20Politica_CDMX.pdf

El Pla d'internacionalització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona 2021-2025

L'AMB és un govern local amb una llarga tradició d'activitat internacional que va més enllà de la pròpia creació amb la Llei 31/2010 de 3 d'agost del Parlament de Catalunya i que es remunta a l'època de la Corporació Metropolitana i posteriorment de la Mancomunitat de Municipis, l'Entitat del Medi Ambient i l'Entitat del Transport. De fet, cap dels articles de la de l'AMB menciona les relacions internacionals o la cooperació internacional en el seu articulat. Aquesta acció s'exerceix a partir d'una ferma voluntat política del govern metropolità definida en el PAM i com a una manera d'innovar, créixer i compartir coneixement al voltant de les competències metropolitanes. **L'AMB també ha arribat a la fita de destinar el 0,7% dels seus ingressos a la cooperació internacional.**

El fenomen metropolità és una realitat territorial, econòmica, social i mediambiental compartida a les diferents regions del món. Segons dades d'ONU Habitat de 2020⁴ en el món existeixen 1934 àrees metropolitanes de més de 300.000 habitants que representen al voltant del 60% de la població mundial. Tanmateix són molt poques les experiències reeixides d'institucions metropolitanes com l'AMB amb sistema de governança propi, marc pressupostari definit i prestació de serveis a nivell supralocal. **Això fa que l'AMB sigui una institució que desperta molt d'interès i que té un potencial d'internacionalització molt important.**

El juliol de 2021 el Consell Metropolità va aprovar per unanimitat el primer pla d'internacionalització 2021-25⁵. El Pla ha estat impulsat per l'Àrea d'Internacional i Cooperació, té una durada que va més enllà del mandat polític actual i per a la seva redacció s'han celebrat més de 30 entrevistes individuals i reunions amb grups focals (ajuntaments, serveis tècnics de l'AMB, actors públics, privats i socis internacionals del l'AMB) que han comptat amb la participació de més de 100 persones.

El Pla parteix d'una anàlisi DAFO i defineix els següents eixos estratègics: 1) Incidència en l'agenda política europea i internacional 2) Captació de fons europeus i internacionals 3) Innovació i gestió del coneixement en àmbits metropolitans 4) Projecció econòmica internacional 5) Cooperació Internacional. Aquests eixos es concreten amb propostes concretes i formes d'intervenció com la concertació amb els ajuntaments metropolitans, les relacions bilaterals amb altres àrees metropolitanes, les xarxes internacionals de ciutats i les aliances amb socis estratègics. El Pla també proposa la manera com l'AMB vol actuar amb les diferents zones geogràfiques del món amb una aposta clara per Europa, la Mediterrània, Estats Units, Canadà i Amèrica Llatina.

Del procés d'elaboració del Pla i de les entrevistes realitzades en sorgeixen **cinc idees que poden ser molt vàlides pel procés Barcelona Demà. Compromís metropolità 2030.** En primer lloc **l'acció internacional de l'AMB va més enllà del seu àmbit territorial i irradia en el territori de l'RMB i de Catalunya.** En

⁴ <https://unhabitat.org/es/node/144450>

⁵ <https://www.amb.cat/s/web/amb/area-internacional.html>

segon lloc **el sector privat demana una institució metropolitana forta, que lideri i que els acompanyi en les seves activitats d'internacionalització i de captació d'inversions.** En tercer lloc **emergeix de manera clara la necessitat de focalitzar la mirada cap a Àsia i enfortir-hi relacions.** En quart lloc **els ajuntaments metropolitans viuen amb certa desconfiança el paper de capitalitat que exerceix Barcelona i veuen en l'AMB un espai que els pot ajudar a capitalitzar i visibilitzar els seu actius i les seves iniciatives municipals o supramunicipals amb òptica de metròpolis** Barcelona. Finalment, **la majoria dels actors econòmics i de la societat civil demanen menys interlocucions i més cooperació entre les administracions catalanes quan es treballa a nivell internacional.**

Un bon moment per generar consensos i promoure la internacionalització de l'RMB

L'RMB disposa de molts actius i un nombre molt important d'actors que treballen per la internacionalització del territori, de l'economia i del coneixement. Moltes vegades aquesta agenda internacional es desenvolupa de manera poc compartida i descoordinada, la qual cosa ens fa perdre oportunitats i competitivitat. A nivell institucional, tot i algunes imperfeccions, l'AMB emergeix com a un espai de treball immillorable ja que permet generar consensos entre la ciutat de Barcelona i els altres 35 ajuntaments metropolitans que en el seu terme municipal acullen grans infraestructures, seus d'empreses, centres de recerca o actius de patrimoni natural i cultural que tenen vocació internacional.

Per la seva banda, **l'RMB té un major àmbit territorial i una xarxa de municipis que destaquen pels seus actius i capacitat d'internacionalització ja sigui d'àmbit privat o públic. Malauradament avui en dia no disposem d'un marc institucional des del qual es pugui treballar en la definició d'objectius i estratègies conjuntes.** El Pla Estratègic Metropolità de Barcelona és una excel·lent plataforma però avui en dia no és suficient.

La pandèmia de la COVID-19 ens està deixant un escenari de canvis i oportunitats en la manera com produïm, treballem, relacionem, movem o gaudim de l'oci. També en com exercim la nostra activitat internacional amb menys viatges, més reunions virtuals, menys fires i congressos i canvis en les activitats econòmiques i productives. A mig termini es podria anar recuperant l'anterior normalitat però hi ha alguns canvis que han vingut per quedar-se.

L'RMB té els ingredients per promoure una o diferents estratègies internacionals pel seu territori, també per incorporar aquests canvis que ens ha portat la pandèmia de la COVID-19. Per fer-ho és important disposar de voluntat política que permeti crear un espai de governança on tothom s'hi senti representat i a partir del qual es puguin definir prioritats i impulsar projectes conjunts. També cal un paper de generositat per part de l'Ajuntament de Barcelona i del govern de Catalunya i dels principals actors econòmics del país amb la finalitat de cedir protagonisme a altres municipis del territori.

A tall de conclusió **es proposen nou Missions que es podrien promoure des de l'RMB**. Tanmateix, per portar a terme aquestes missions fora bo disposar d'un marc polític, institucional i organitzatiu a partir del qual impulsar-les.

1. **Creació d'un mecanisme de cooperació** en el que hi participin les institucions i actors públics i privats que treballen per la internacionalització de l'RMB.
2. **Organització de missions institucionals i comercials a l'exterior** encapçalades per les màximes autoritats del país, directius d'empreses i representants de la societat civil.
3. **Aconseguir finançament dels fons del Next Generation EU i del Marc Financer Plurianual de la UE 2021-2027** per projectes de l'RMB que incorporin actors de la quintuple hèlix.
4. **Atracció d'inversions per a l'RMB a partir de l'experiència d'instruments existents** com Invest in Catalonia o Meet in Barcelona.
5. **Atracció de grans esdeveniments internacionals, seus d'empreses i organitzacions internacionals** que impactin i posicionin en el món l'RMB.
6. **Identificació i treball conjunt amb professionals d'organitzacions internacionals i directius de grans multinacionals que han estudiat, treballat o viscut a l'RMB generant sinèrgies amb iniciatives** com el Scitech Diplo Hub.
7. **Descentralitzar i desestacionalitzar el turisme del mercat nacional, europeu i internacional que vinguin a l' RMB a través de paquets turístics de qualitat, amb valor afegit i que s'allunyin del model clàssic de turisme de sol i platja.**
8. **Identificació i estudi d'experiències internacionals exitoses que es puguin traslladar a la realitat de l'RMB per innovar en les polítiques municipals i metropolitanes.** Transferències de coneixement tècnic i reforç institucional cap a altres regions del món.
9. **Millorar la qualitat de vida d'altres regions del món prioritàries a través de projectes de cooperació internacional amb garantia de drets, justícia social i justícia ecològica.**

NOTA. Les opinions expressades per l'autor/s són a títol personal i no necessàriament representen la visió del PEMB.

La internacionalització de la Regió Metropolitana de Barcelona: Una necessitat que requereix trencar barreres per ser eficients i generar més oportunitats

Diplomàcia metropolitana, científica i cultural.

Cicle de la Metròpoli Oberta

Autoria: Hannah Abdullah, investigadora senior del Programa Ciutades Globales, CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs) y Agustí Fernández de Losada, investigador senior y director del Programa Ciutades Globales, CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs)

Fecha: 13/10/2021

Resumen:

El Briefing aborda tres preguntas clave para el posicionamiento y la proyección internacional de la Gran Barcelona: (1) cómo la región metropolitana puede beneficiarse de la visibilidad internacional de la ciudad de Barcelona; (2) cómo se puede ampliar la diplomacia científica, tecnológica y de innovación de la ciudad promovida por el Barcelona Science Technology and Diplomacy Hub (SciTech DiploHub), a la región metropolitana; y (3) cómo se puede trabajar en una estrategia de diplomacia cultural para la Gran Barcelona que aproveche la experiencia del SciTech DiploHub?

La reflexión explora el posible posicionamiento de Barcelona como un hub en ámbitos de alto valor añadido, como puede ser el digital que se proyecta a escala global por su apuesta por el humanismo tecnológico, y recomienda la formulación de una estrategia de internacionalización de medio y largo plazo que trascienda el municipio y que genere un consenso entre todos los actores, públicos y privados, de la metrópoli. La expansión del modelo SciTech DiploHub a la Gran Barcelona se plantea como un primer paso en esta dirección. Por un lado, dicha expansión fortalecería el posicionamiento de Barcelona como un centro global de CTI y pionero en la diplomacia científica y tecnológica liderada por las ciudades. Por el otro, permitiría la inclusión de una amplia gama de nuevos y relevantes actores en la internacionalización de la ciudad: industrias intensivas en conocimiento e innovación de la Gran Barcelona y ayuntamientos metropolitanos. La última parte del Briefing explora la posibilidad de crear un hub metropolitano de diplomacia cultural y apuesta por la alineación de una futura estrategia de diplomacia cultural con la agenda urbana de Barcelona y las agendas europeas y globales de sostenibilidad.

1. ¿Cómo aprovechar la visibilidad de Barcelona como abanderada de los compromisos internacionales de las grandes ciudades con el objetivo de que los beneficios de dichos compromisos repercutan territorialmente en el resto de la región?

Más allá de ser sede de algunas de las principales redes de ciudades que operan a nivel internacional —Ciudades y Gobiernos Locales Unidos (CGLU), Metropolis, Ciudades Educadoras, etc.— **Barcelona lidera, junto con otras ciudades, alguno de los debates más relevantes que se dan, desde el municipalismo, en torno a determinados temas de relevancia global**. El acceso a la vivienda ([Cities for Housing](#)), la acogida de refugiados y migrantes ([Barcelona Ciudad Refugio](#)), la movilidad sostenible ([EIT Urban Mobility](#)), la alimentación sostenible ([Capital Mundial de la Alimentación Sostenible](#)) o la digitalización basada en derechos ([Cities Coalition for Digital Rights](#)) son buenos ejemplos de ello.

Por otro lado, la ciudad ha dado muestra de una fuerte capacidad de innovar en ámbitos ligados a todos estos debates. La Zona de Bajas Emisiones, las *superilles*, el distrito tecnológico 22@ o la estrategia de inteligencia artificial que está impulsando en la actualidad, dan muestra de la capacidad que tiene Barcelona de proyectar a nivel internacional sus proyectos más innovadores y disruptivos.

Sin embargo, **es necesario revisar en qué medida dicho posicionamiento, la visibilidad internacional de la que disfruta, se traduce en una mejora del bienestar y de las condiciones de vida de la ciudadanía de Barcelona y de su región metropolitana**. En qué medida permite avanzar en la construcción de una metrópoli más justa, sostenible y resiliente que pueda abordar los inmensos desafíos que tiene por delante con políticas públicas más eficientes, inclusivas y articuladas.

Disfrutar de un posicionamiento internacional relevante en el ámbito de las soluciones urbanas sitúa a la metrópoli en un escenario de oportunidad. Por un lado, potencia su capacidad de atraer inversiones, sedes, proyectos y talento que refuercen los ecosistemas ya existentes. Por el otro, la conecta con las comunidades de conocimiento e innovación imprescindibles para impulsar las respuestas que hoy necesitan las ciudades.

Mirada metropolitana y colaboración para posicionar Barcelona como hub de innovación en ámbitos de alto valor añadido

La apuesta de la ciudad por el humanismo tecnológico y por posicionarse como un referente de la digitalización basada en derechos nos da un buen ejemplo de ello. Barcelona lidera la agenda política y los debates en este ámbito junto con otras ciudades de referencia como Ámsterdam o Nueva York con las que opera en el

marco de la Cities Coalition for Digital Rights. Todo ello le sirve para capitalizar buenas prácticas, como la estrategia para el impulso ético de la inteligencia artificial (es la primera ciudad que dispone de una estrategia de dichas características), y para visibilizarse como valor emergente que aspira a ser un hub en un sector con un potencial de muy largo recorrido.

Pero ¿qué se necesita para desplegar todo dicho potencial? ¿Es posible posicionar Barcelona como un hub digital que se proyecta a escala global por su apuesta por los derechos y la ética? ¿Puede servir dicha proyección para captar proyectos, sedes de empresas y talento? ¿Qué hay que hacer para que eso sea viable? La respuesta a todas estas preguntas sirve, igualmente, para entender cómo Barcelona debe proyectarse internacionalmente en otros ámbitos en los que sobresale —investigación biomédica, TIC, diseño y creatividad, movilidad sostenible, deporte, etc.—.

En primer lugar, **es necesario articular una mirada territorial más amplia, que trascienda los límites del municipio, de escala metropolitana, pensar en la Gran Barcelona**. Una mirada que permita desplegar el potencial de todos los activos disponibles en una región urbana de 5 millones de personas y, a la vez, maximizar los beneficios desplegándolos de forma equilibrada en el conjunto de los municipios metropolitanos.

La mirada metropolitana requiere de un esfuerzo de colaboración reforzada entre los diferentes niveles de gobierno que operan en el territorio. Una colaboración que ya se da para determinados proyectos estratégicos —pensemos en iniciativas como la Mobile World Capital— pero que habría que reforzar mediante la definición de espacios permanentes que permitan compartir estrategias, prioridades, recursos y liderazgos para la proyección internacional. Espacios en los que deberían participar la Administración General de Estado, la Generalitat de Catalunya, el Área Metropolitana de Barcelona, el Ayuntamiento de Barcelona y los de los otros municipios del territorio.

Esa misma lógica de colaboración se debería extender a los actores que operan en el territorio. Convertir Barcelona en un hub digital, de la industria biomédica, de la movilidad o del diseño requiere de la participación articulada de profesionales, empresas, centros de investigación, universidades y organizaciones de la sociedad civil. Generar espacios que permitan articular una colaboración público-privada efectiva y eficiente es clave; una colaboración que facilite la movilización de recursos y conocimiento y el reparto de responsabilidades entre todos los actores implicados.

Una estrategia de proyección internacional para la Gran Barcelona de medio y largo plazo

Pero desplegar todo el potencial que tiene la Gran Barcelona para jugar en las grandes ligas en ámbitos como los mencionados más arriba requiere, también, de una estrategia de medio y largo plazo, herramientas para desplegarla y liderazgo político y social para hacerla efectiva. **Una estrategia que trascienda el municipio y que genere un consenso entre todos los actores, públicos y privados, de la metrópoli**.

A pesar de que se trata de un *must*, definir hoy una estrategia de proyección internacional para la Gran Barcelona no es tarea fácil. De entrada, **sería necesario articular las estrategias de internacionalización de los diferentes**

gobiernos locales que operan en el territorio, desde el Área Metropolitana de Barcelona, al Ayuntamiento de Barcelona pasando por los muchos ayuntamientos metropolitanos que se han dotado de planes de internacionalización (Castelldefels, Gavà, Esplugues de Llobregat, L'Hospitalet, Sant Boi de Llobregat, Sant Cugat del Vallès, Sant Feliu de Llobregat o Viladecans). A la vez, **habría que ver de qué manera las prioridades fijadas a nivel local dialogan con las definidas por la Generalitat, el Estado y, también, por operadores de infraestructuras críticas** como el Puerto, el Aeropuerto o la Zona Franca, y la amplísima red de operadores que conforman el ecosistema socioeconómico de la Gran Barcelona.

Confluir en la estrategia también permitiría articular las múltiples formas de diplomacia, pública y privada, que se impulsan desde Barcelona. **Sacar mayor provecho y coordinar los esfuerzos realizados en el marco de la diplomacia de las ciudades que operan los gobiernos locales**, en especial el Ayuntamiento de Barcelona y el AMB; **de la diplomacia científica y tecnológica**, capitaneados por el SciTech DiploHub; **o de la diplomacia cultural y, por qué no, de la diplomacia corporativa o empresarial**. Poner todas estas herramientas al servicio de una estrategia común y compartida potenciaría la proyección exterior de la Gran Barcelona y contribuiría a distribuir de forma más equilibrada los beneficios en el territorio.

Avanzar en esta lógica requiere, sin embargo, visión y liderazgo. El que han tenido otras ciudades como [Londres](#), [Manchester](#), [Oslo](#) o [Medellín](#), que han impulsado instancias metropolitanas que operan la proyección internacional, con un foco que va más allá de la captación de inversiones y eventos y se centra en la innovación, el conocimiento y el talento. Y lo han hecho incorporando la voz, los saberes, la agenda y los recursos de los diferentes operadores, públicos y privados, articulando sus aspiraciones e intereses, potenciando sus capacidades y multiplicando de forma equilibrada los beneficios.

2. ¿Cómo se puede potenciar el modelo de diplomacia científica, tecnológica y de la innovación en la Gran Barcelona y promover el modelo SciTech DiploHub en el ámbito metropolitano?

En 2018, el ecosistema de conocimiento e innovación de Barcelona se unió para lanzar una estrategia comprensiva de diplomacia científica a nivel de ciudad y crear el Barcelona Science and Technology Diplomacy Hub (SciTech DiploHub), una asociación público-privada sin fines de lucro respaldada por el ayuntamiento, los principales centros de investigación y universidades de la ciudad, empresas tecnológicas y start-ups, parques tecnológicos y fundaciones privadas.

Ciudades como Barcelona han llegado a valorar la diplomacia científica y tecnológica no solo por sus funciones más establecidas de promoción internacional, marca de lugar y atracción de talento e inversión, sino también **porque la reconocen cada vez más como una herramienta para**

impulsar la sostenibilidad urbana y la resiliencia a través de la cooperación científica que pueda informar políticas locales.

Los beneficios de la articulación multiactor ligada a la diplomacia científica y tecnológica liderada por las ciudades

Al igual que otras iniciativas de diplomacia científica impulsadas por ciudades, el Sci-Tech DiploHub reúne a una amplia gama de actores del territorio. **El carácter multisectorial de la diplomacia científica dirigida por las ciudades es una de las características que la distingue de los programas nacionales de diplomacia científica, que suelen estar a cargo de organismos gubernamentales o ministerios especializados.** Al no contar con la jurisdicción y los recursos para replicar estos programas nacionales a nivel local, **las autoridades de la ciudad tienden a adoptar un enfoque ecosistémico colaborativo, asociándose con actores e instituciones locales de la Ciencia, Tecnología e Innovación (CTI) para fomentar conjuntamente la cooperación científica transnacional** y promover la ciudad como un centro mundial de CTI.

Aunque nació por necesidad, **este abordaje multiactor tiene varias ventajas.** En primer lugar, **constituye una oportunidad para trabajar en el contexto de la cuádruple hélice que reúne al gobierno, las instituciones de investigación y conocimiento, las empresas y la industria y la sociedad civil.** En segundo lugar, **fomenta la creación y consolidación de alianzas y redes** intersectoriales de manera que ayuden a las instituciones y actores participantes a definir objetivos compartidos en sus estrategias de internacionalización y a ampliar su alcance. En tercer lugar, **es un modelo de baja institucionalización y flexible que puede adaptarse a los intereses y necesidades de los actores del territorio.**

La expansión del modelo SciTech Diplo Hub a la Gran Barcelona

Sin embargo, los actores involucrados en la diplomacia científica y tecnológica de Barcelona se encuentran mayoritariamente ubicados dentro de los límites municipales de la capital. **La expansión del modelo SciTech DiploHub a la región metropolitana podría traer muchas ventajas y fortalecer el posicionamiento de Barcelona como un centro global de CTI y pionero en la diplomacia científica y tecnológica liderada por ciudades.** En particular, **permitiría la inclusión de una amplia gama de actores nuevos y relevantes:** sobre todo industrias intensivas en conocimiento e innovación y ayuntamientos metropolitanos.

La región metropolitana de Barcelona alberga varias industrias intensivas en conocimiento e innovación – especialmente en los sectores farmacéutico y de la salud, la alimentación y la nutrición, las tecnologías de la información y las comunicaciones (TIC) y la construcción – que tienen un gran potencial para contribuir y beneficiarse de la estrategia de diplomacia científica y tecnológica de la ciudad. Otro sector ubicado en la región metropolitana que en general no se asocia con las CTI, pero que se está volviendo cada vez más relevante para una diplomacia científica y tecnológica orientada a la sostenibilidad urbana, es la gestión de residuos y el reciclaje. **El conocimiento y los datos producidos en la**

gestión de residuos y el reciclaje son indispensables para la transición a una economía urbana más sostenible y circular.

Involucrar a los ayuntamientos de la Gran Barcelona en la diplomacia científica y tecnológica de la ciudad podría ayudar a abordar la brecha entre el ecosistema CTI del centro de Barcelona y su conectividad internacional, y el territorio metropolitano. Por un lado, la participación de los ayuntamientos de la Gran Barcelona podría generar conocimiento y apoyar el desarrollo de capacidades de su personal sobre las oportunidades y los beneficios de la cooperación internacional dirigida a la CTI. Por otro lado, podría ser una oportunidad para identificar las contribuciones de los municipios en términos de proyectos, industrias e infraestructura relevantes y cómo estos se pueden apoyar y desarrollar a largo plazo.

Respecto a este último punto, **los municipios de la región metropolitana pueden ser un territorio ideal para vincular la diplomacia científica y tecnológica con la experimentación urbana**. En los últimos años, las ciudades y las áreas urbanas se han convertido en lugares de lo que Harriet Bulkeley y Vanesa Castán Broto han denominado “gobernar mediante la experimentación”: procesos dirigidos a testar nuevas soluciones sociotécnicas y de gobernanza en **urban living labs** y escalarlas en la medida en que son exitosos. **Esta nueva forma de gobernanza urbana que prospera en la colaboración intersectorial se ha convertido en un elemento central de las estrategias urbanas para abordar los desafíos de sostenibilidad y resiliencia**. Los municipios de la región metropolitana de Barcelona que engloban gran parte de la infraestructura de transporte de la ciudad, corredores verdes protegidos (como La Ronda Verde) y terrenos agrícolas (como el Parque Agrario del Baix Llobregat), ya están participando en experimentos urbanos para la movilidad baja en carbono, soluciones basadas en la naturaleza (*nature-based solutions*) y sistemas alimentarios sostenibles. **Vincular estos experimentos urbanos con la diplomacia de ciencia y tecnología de Barcelona puede fortalecer la interfaz ciencia-política en los municipios, conectar sus proyectos innovadores con la experimentación urbana internacional, y fomentar el intercambio de conocimientos**. Además, puede ayudar a los municipios de la región ganar reputación internacional y a atraer fondos e inversiones nacionales e internacionales.

Establecer principios rectores para una diplomacia científica y tecnológica de la Gran Barcelona

Para expandir con éxito la diplomacia científica y tecnológica de Barcelona a la región metropolitana, es necesario establecer unos principios rectores. Es importante que estos principios se definan **en un proceso participativo** para asegurar el desarrollo de una estrategia sostenible que sea apoyada y aceptada por todos los actores del territorio. En particular, el ecosistema de CTI de la región metropolitana debe evaluar sus capacidades y conocimientos colectivos e **identificar un sector (o varios sectores) en que destacar y ser competitivo a nivel internacional**. A partir de esta evaluación, se puede empezar a definir el perfil de la estrategia de diplomacia de CTI, priorizar acciones y buscar apoyo regional, nacional y / o europeo.

Para determinar el perfil de la estrategia de diplomacia de CTI, **es aconsejable comenzar centrándose en un sector en el que la región metropolitana ya tiene reputación y trayectoria internacional**. La estrategia de diplomacia

científica de Helsinki, que se centra en el sector de la tecnología de la salud, es un ejemplo útil a este respecto. Helsinki regularmente lidera los rankings de ciudades globales en la categoría de mejores lugares para empresas de tecnología e innovación y *start-ups*, un logro relacionado con el sistema educativo de Finlandia que produce muchos estudiantes educados en Ciencia, Tecnología, Ingeniería y Matemáticas (STEM por sus siglas en inglés). Sobre la base de estas fortalezas, varias instituciones y municipios en el área metropolitana de Helsinki lanzaron el proyecto [Health Capital Helsinki \(HCH\)](#) ([Enllaç extern](#)) con el objetivo de convertir la región metropolitana en un hub global de tecnología de la salud prominente. El HCH impulsa la conexión entre los sectores locales de salud y tecnología, apoya el crecimiento de empresas emergentes de ciencias de la vida y la salud impulsadas por la innovación, y ayuda a inversores internacionales a orientarse en el ecosistema de tecnología de la salud de la ciudad.

3. ¿Cómo se puede trabajar una estrategia de diplomacia cultural que permita generar sinergias en la presencia global de los agentes culturales de la región, ganar masa crítica i competir mejor en el contexto internacional cubriendo la imagen de la Ciudad? ¿De qué manera se pueden aprovechar experiencias existentes del hub de diplomacia científica i replicarlas en un hub de diplomacia cultural?

Barcelona es uno de los centros culturales y creativos de Europa. Está bien conectado internacionalmente y mantiene relaciones e intercambios culturales con ciudades de todo el mundo, pero sobre todo de Europa, el sur del Mediterráneo y América Latina. La participación sistemática y estratégica de la ciudad en la diplomacia cultural se remonta a la década de 1980 y ha sido ampliada por importantes eventos como los Juegos Olímpicos (1992) y el Foro Universal de las Culturas (2004). En 1996, el Ayuntamiento creó el Instituto de Cultura (ICUB) con el objetivo de dinamizar e internacionalizar el sector cultural de la ciudad mediante la promoción de la producción y los eventos culturales en el territorio y la participación en redes culturales internacionales.

El ICUB ha intentado dar respuesta a la complejidad de la realidad territorial de Barcelona, tanto en lo que se refiere a los barrios y distritos de la ciudad como en su dimensión metropolitana. Por ejemplo, festivales como [Dansa Quinzena Metropolitana](#), que incluye diez municipios del Área Metropolitana (Barcelona, Cornellà, El Prat, Esplugues, L'Hospitalet, Sant Cugat, Santa Coloma, Terrassa y Viladecans), pretende conectar el tejido creativo de la ciudad con el de la región metropolitana.

Sin embargo, **la dimensión metropolitana del tejido cultural de Barcelona debe ser considerada de una manera que vaya más allá de la coordinación de programas y avanzar hacia la formulación de estrategias conjuntas**. Un primer paso en esta dirección es el nuevo plan estratégico de Barcelona para los [Derechos Culturales](#), que incluye la dimensión metropolitana como uno de los principios fundamentales que impregnan todo el plan y que forman parte del grueso de líneas, programas y acciones. Debería adoptarse un enfoque transversal similar para integrar mejor a los actores culturales metropolitanos en las redes culturales internacionales y la diplomacia cultural de la ciudad. Con este fin, **se podría crear un hub de diplomacia cultural que represente tanto la ciudad como la región metropolitana**.

¿Qué podemos aprender de SciTech DiploHub para la creación de un hub de diplomacia cultural?

El establecimiento de un hub de diplomacia cultural puede partir de algunas de las lecciones aprendidas en la puesta en funcionamiento y evolución del SciTech DiploHub. El aprendizaje principal se centra en la importancia de seguir una estrategia multiactor (ver Roig et al., 2021). Por lo tanto, **el primer paso hacia la creación de un hub de diplomacia cultural sería identificar e involucrar a los actores clave del ecosistema cultural de la ciudad y la región metropolitana**; entre ellos museos, teatros, compañías de danza, la industria editorial, bibliotecas, galerías, empresas de diseño y arquitectura, y el sector del turismo cultural. Siguiendo el modelo de SciTech DiploHub, **el segundo paso sería analizar las acciones de proyección internacional de los diferentes actores con el objetivo de generar una mayor coherencia mediante la identificación de temas, intereses y prioridades compartidos**. Además, se debería examinar cómo un hub metropolitano de diplomacia cultural interactuaría con otras estrategias regionales y nacionales de diplomacia cultural, para evitar la duplicación y garantizar la máxima coordinación.

¿Quién podría liderar un hub de diplomacia cultural?

Barcelona ya alberga importantes instituciones que encabezan la promoción global de las ciudades como actores de la política cultural internacional y que proporcionan estructuras para el intercambio de conocimientos sobre el desarrollo urbano sostenible impulsado por la cultura, el uso de la cultura para mejorar el patrimonio local, para promover el diálogo intercultural y para mejorar el bienestar de los ciudadanos. Entre otras, estas incluyen la [Comisión de Cultura](#) de CGLU, la [Fundación Interarts](#), [Trànsit Projectes](#), y el [United Nations University Institute on Globalization, Culture and Mobility](#) (UNU-GCM). Estas instituciones podrían participar activamente en la creación de un hub metropolitano de diplomacia cultural.

Además, en lugar de crear una nueva organización para liderar el hub, **sería más rápido y fácil si una (o más) de las instituciones mencionadas articulara los trabajos**. Son instituciones que ya cuentan con las estructuras y redes necesarias para identificar y convocar a los actores metropolitanos relevantes, para brindar el apoyo técnico necesario y para impulsar la obtención de los recursos financieros necesarios.

¿Qué acciones debería priorizar un hub metropolitano de diplomacia cultural?

Los sectores culturales líderes de la Gran Barcelona que tienen más visibilidad internacional son las industrias creativas y el diseño (por ejemplo, el Districte Cultural de Hospitalet), la industria editorial, y el turismo cultural (incluidos museos, monumentos arquitectónicos y festivales). **Una estrategia de diplomacia cultural metropolitana exitosa debe comenzar por enfocarse en estos sectores y luego utilizar su visibilidad para impulsar la proyección internacional de otras actividades culturales menos conocidas.**

Además, **es importante que una estrategia de diplomacia cultural esté alineada con la agenda urbana más amplia.** Una manera de conseguir este alineamiento sería enfocar la cooperación cultural internacional de manera que reflexione y responda a los desafíos urbanos de la actualidad – desde el cambio climático y la contaminación del aire hasta la escasez de viviendas y otras formas de exclusión e intolerancia – muchos de los cuales se concentran en áreas metropolitanas de rápido crecimiento y socioeconómicamente desfavorecidas. Las instituciones y productores culturales tematizan cada vez más estos desafíos urbanos en su trabajo, tratando de generar conciencia sobre ellos y formular soluciones.

La noción de “cultura como innovación” es relevante en este contexto. En general la cultura tiende a tener dificultades para ganar reconocimiento como un sector innovador que pueda contribuir a la formulación de nuevas soluciones en el campo de la gobernanza urbana y el desarrollo sostenible. Pero hoy en día, muchas innovaciones en el sector cultural están dirigidas a re-imaginar la manera en que vivimos, basándose en conocimientos interdisciplinarios, y la formulación de nuevas soluciones para la transición a una sociedad más sostenible y justa. Actores culturales también tratan de encontrar nuevos usos para la tecnología y alimentarla con contenidos creativos que puedan incitar cambios de comportamiento. Por ejemplo: hay proyectos de redes sociales que popularizan la renovación sostenible entre los jóvenes o que promueven la reutilización creativa de materiales de construcción. El [New European Bauhaus](#) (NEB), una iniciativa ligada al European Green Deal, reconoce este potencial de la cultura como motor de innovación para la sostenibilidad. Con el objetivo de incentivar nuevas soluciones a la crisis medioambiental, el NEB intenta crear puentes entre el mundo de la ciencia y la tecnología, por un lado, y el mundo del arte y la cultura, por el otro.

Al apoyar a las actividades y productores culturales que abordan desafíos urbanos, **la estrategia de diplomacia cultural de la ciudad podría, por un lado, contribuir a la agenda urbana local y la construcción de una Barcelona más sostenible y resiliente, y, por el otro, alinearse con las agendas europeas y globales de sostenibilidad, algo que facilitaría la incidencia internacional y la captación de financiación.** La Comisión de Cultura de CGLU que promueve políticas y programas sobre el papel de la cultura en el desarrollo sostenible, podría ser un gran aliado en la formulación de un enfoque de estas características.

Un hub metropolitano de diplomacia cultural que tenga como objetivo contribuir a la agenda de sostenibilidad de Barcelona **debe poner un foco particular en hacer de Barcelona un destino turístico más sostenible.** Antes de la pandemia del COVID-19, numerosas iniciativas trataban de impulsar el turismo cultural en

Barcelona como estrategia para transitar hacia un modelo de turismo más sostenible. Entre otras cosas, planes que tenían como objetivo abordar el turismo masivo en el centro de la ciudad preveían reorientar los flujos turísticos hacia la región metropolitana mediante la descentralización de la oferta e infraestructura cultural de la ciudad. Ámsterdam, que ha sido proactiva en el desarrollo de políticas para redirigir los flujos de turistas a barrios menos visitados (también mediante el uso de nuevas tecnologías) a menudo se cita como una experiencia a tener en cuenta en este contexto.

Con el número de turistas creciendo de nuevo tras el reinicio post Covid, **es un momento oportuno para que una estrategia de diplomacia cultural metropolitana desarrolle las ideas y planes existentes para redirigir los flujos turísticos a las áreas circundantes de la ciudad.** La transición hacia el turismo urbano sostenible es un problema para muchas ciudades de Europa y de todo el mundo. Al hacer de este tema una de las áreas de enfoque de un nuevo hub metropolitano de diplomacia cultural, el hub podría ganar rápidamente visibilidad internacional y fomentar el intercambio de conocimientos con otras ciudades.

NOTA. *Les opinions expressades per les persones autores són a títol personal i no necessàriament representen la visió del PEMB.*

Cap a una diplomàcia urbana: un Pacte Verd Metropolità

Cicle de la Metròpoli Oberta

Autoria: Júlia López Ventura, Directora Europea de C40 Cities Climate Leadership Group

Data: 24/10/2021

Resum:

El rol creixent de les ciutats globals ha fet emergir una nova forma de diplomàcia urbana, on les ciutats globals es connecten entre si per a definir les respostes als grans reptes mundials: des de l'emergència sanitària de la COVID-19, a la crisi social, econòmica i climàtica. Es fa necessària un pla de recuperació comú que faci front a totes aquestes crisis a la vegada. Algunes ciutats globals han començat a treballar en un Pacte Verd Global. En aquest article es proposa treballar en un Pacte Verd Metropolità que permeti una visió de recuperació conjunta, justa i verda, per a l'àrea metropolitana de Barcelona.

Les ciutats com a agents de canvi

Durant les últimes dècades, les grans ciutats del món han vist incrementat el seu pes global. Les ciutats globals, un terme definit per primera vegada per la prestigiosa sociòloga Saskia Sassen, han emergit com a noves formes de poder cultural, econòmic o, en paraules de la pròpia Sassen: “el terreny on la multiplicitat dels processos de la globalització assumeix formes localitzades i concretes” ([font](#)).

De les antigues polis gregues, molt abans que els estats-nació florissin i es convertissin en les estructures de poder polític que són ara, a les mega-ciutats d'avui, **les grans ciutats del món han emergit com a centres urbans estratègics a nivell polític, econòmic i social gràcies a diversos factors**, entre ells (*Sassen, The Global City*):

- **l'increment de la població urbana en detriment de la rural**. Avui en dia, 4.000 milions de persones viuen en zones urbanes. Segons Nacions Unides, podrien arribar a ser 6.000 a l'any 2050, el 80% de la població mundial.
- **la internacionalització de l'economia de les ciutats**, arribant a generar fins a un 80% del PIB mundial avui en dia.
- **el paper creixent de les ciutats en un món globalitzat que ha produït un canvi en el pes de les relacions de les mateixes amb els seus estats-nació**.
- **el rol creixent de les ciutats en la sostenibilitat ambiental**, essent responsables de la generació del 70% dels gasos d'efecte hivernacle avui en dia.
- **la generació d'un nou ecosistema d'interconnexió entre les grans ciutats del món basat en la col·laboració i el recolzament mutu**, en molts casos de forma independent dels estats on aquestes ciutats estiguin basades.

A banda de la seva importància geopolítica, **les ciutats han demostrar ser aglomeracions urbanes amb un poder i capacitat de canvi a les adversitats vertiginós**. S'han sabut adaptar de forma molt més àgil que els seus estats a les diverses crisis que estem patint de forma paral·lela: des de la crisi sanitària de la COVID-19, que ha fet emergir una altra profunda crisi econòmica i social, a la revolució climàtica que dona resposta a la greu crisi climàtica planetària.

Per exemple, la ciutat de Barcelona va declarar l'emergència climàtica al gener del 2020, reconeixent la necessitat d'actuar de manera urgent i contundent davant els efectes del canvi climàtic al seu territori i als voltants, mentre pocs mesos després actuava amb celeritat per a garantir la seguretat dels seus ciutadans davant l'emergència sanitària de la COVID-19 reassignant l'ús de l'espai públic donant prioritat als vianants sobre els usuaris de vehicles a motor. Altres ciutats del món prenen mesures similars en temps rècord, com el programa [Strade Aperte](#) de Milà de reassignació d'espais del cotxe als ciclistes i vianants per tal de garantir una distància física segura entre persones o el projecte de [l'àrea metropolitana de París](#) de crear 650 km de carrils bici temporals per a facilitar els desplaçaments dels ciutadans un cop les mesures de confinament començaven a relaxar-se.

Els grans reptes globals requereixen d'una nova diplomàcia urbana

La pandèmia mundial del virus COVID-19 que va esclatar el 2020 s'ha afegit a **una llarga llista de reptes sense precedents a escala mundial**: una greu amenaça de recessió econòmica, l'esclat del malestar degut a les injustícies socials (com la injustícia racial, encapçalada pel moviment *Black Lives Matter*), i els greus efectes de la crisi climàtica que ja es noten a nivell global amb un augment dels efectes devastadors dels focs, les inundacions, els huracans i altres esdeveniments climàtics extrems. A Europa n'hem vist un bon grapat aquest estiu. Reptes comuns que estan ben presents a les agendes de països, ciutats i comunitats arreu del món.

Les ciutats globals estan ben posicionades per a afrontar aquests reptes i compten, en molts casos, amb poder i competències clares en múltiples de les grans àrees d'actuació ambiental, econòmica i social: edificis, transport, energia, espais verds, gestió de residus... Allà on no tenen competències, tenen el deure i la necessitat d'aliar-se i alçar les seves veus per a demanar a qui les tingui, regions o estats, que actuï amb urgència i celeritat. És necessària una nova versió de la diplomàcia tradicional entre estats, una diplomàcia urbana, de ciutats i les seves àrees metropolitanes d'influència per tal de canalitzar aquestes necessitats de manera cohesionada, amb una única veu representativa de les necessitats urbanes.

Diverses xarxes de ciutats estan treballant ja per a donar forma a aquesta nova diplomàcia urbana, aportant la plataforma necessària de connexió entre entitats locals. Els objectius d'aquestes xarxes són, en gran mesura, comuns dins de les especificitats de cada plataforma: **intercanviar coneixements i aprenentatges, facilitar un diàleg directe entre alcaldes globals, i treballar en conjunt per a portar la visió de les ciutats als grans òrgans de decisió internacionals.** La ciutat de Barcelona és ben present a moltes d'aquestes xarxes com, per exemple: Eurocities, Metropolis, C40 Cities o CGLU.

A més, els reptes globals i la crisi climàtica entre ells s'han de resoldre tenint en compte les ciutats i dotant-les dels recursos i competències necessàries i, a la vegada, tenint en compte les diverses perspectives dels actors clau de les ciutats. En aquest sentit, les ciutats són l'eix facilitador més proper a aquests actors per a convidar-los i facilitar el diàleg entre ells per tal de treballar conjuntament en una solució que permeti sortir de les diferents crisis que patim d'una forma sostenible i consensuada: els sindicats, les PIMES, les grans empreses i la societat civil.

Cap a un Pacte Verd Global

Les grans ciutats del món són responsable del 70% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle que generen el canvi climàtic. És per això que l'acció en els nuclis urbans és de gran importància. Aquesta acció ha d'estar basada en fets científics. La comunitat científica fa anys que alerta de les conseqüències de no posar fre a la crisi climàtica que vivim. La ciència és clara: el moment d'actuar és ara, com alerta de nou el sisè informe del IPCC (Panel Intergovernamental de Canvi Climàtic). El mateix Secretari General de Nacions Unides, el Sr. Antonio

Guterres, ha definit aquest nou informe com un **“codi vermell” per a la humanitat**.

El canvi climàtic és, a més, injust. Com dèiem abans, la crisi climàtica ha estat seguida ([alguns estudis](#) diuen que fins i tot facilitat) de la terrible pandèmia del COVID-19, una crisi sanitària que ha portat a una crisi econòmica i social que ha afectat profundament la forma en que habitem les nostres ciutats. Han estat els sectors més vulnerables de la població aquells que han estat colpejats de forma més aguda per totes aquestes crisis: pèrdues de habitatge, de feina, de vides... I ha començat a arrelar la idea que és necessari treballar conjuntament en una solució única per a sortir-ne. No es pot parlar d'una crisi sense parlar de les altres. Aquesta és la raó per la qual **necessitem un nou pacte global que parli de descarbonització mundial**, alineat amb els Acords de París de 2015, que inclogui deixar d'usar combustibles fòssils, d'una **transició justa** que no deixi a ningú enrere, d'una **transició verda** que garanteixi que qualsevol creixement econòmic quedi deslligat d'un creixement de les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

Necessitem **un Pacte Verd Global** entre les ciutats del món basat en uns principis comuns que es tradueixin en Pactes Verd Locals que tinguin en comptes les especificitats de cada territori. Un Pacte Verd Global **que sigui capaç de portar a la taula una gran coalició d'actors que ajudin a dissenyar un full de ruta per a les noves generacions**: líders polítics, joves, sector empresarial, inversors, sindicats i veïns, units en la necessitat de treballar conjuntament en un futur verd, pròsper i just que lligui prosperitat amb el respecte als límits del planeta.

Un Pacte Verd Global **que es basi en el principi que qualsevol creixement econòmic s'ha de basar en el principi de circularitat i respecte dels recursos naturals, desacoblant-lo de l'emissió de gasos d'efecte hivernacle**. Per aquesta raó, és necessari que les ciutats que s'uneixin al Pacte ho facin fent una passa endavant i proposant plans creïbles de descarbonització abans de l'any 2050 (com ha fet la ciutat de Barcelona amb el [Pla CLIMA](#)) basats en la ciència.

Algunes ciutats estan fent una passa més i s'estan preguntant: **és el creixement econòmic sense control la veritable base del benestar?** Amsterdam ha estat pionera en presentar recentment el seu [pla d'economia circular](#), un pla basat en la teoria de [l'Economia del Doughnut](#) de la professora d'Oxford Kate Raworth. Com la mateixa Kate Raworth ha dit moltes vegades, “en el segle XXI no podem continuar veient la humanitat separada de la vida i no podem relegar el medi ambient a una mera *externalitat*”. **La seva teoria del dònut estableix límits clars de creixement: els límits del planeta. Límits que, si es creuen, poden posar en perill la nostra capacitat de supervivència. Una societat pròspera i sana hauria de respectar aquests límits.**

Un Pacte Verd per a la Regió Metropolitana de Barcelona

Principis del Pacte Verd per a l'RMB

1. **Reconèixer l'emergència climàtica de la regió.**
2. **Comprometre's de mantenir l'escalfament global per sota dels 1.5 C de l'Acord de París abatent les emissions dels sectors que són els grans contribuïdors de la crisi climàtica: transport, edificis i residus.**
3. **Comprometre's de posar l'acció climàtica inclusiva al centre de la presa de decisions urbanes, creant comunitats equitatives i pròsperes per a tothom.**
4. **Convidar els actors – polítics, empreses, sindicats, inversors i societat civil – a unir-se al reconeixement de l'emergència climàtica de la regió i ajudar en la implementació d'accions (basades en la ciència) per a combatre-la.**

Les ciutats de l'àrea metropolitana de Barcelona no són alienes a cap dels reptes globals descrits en aquest article. La pròxima dècada determinarà el futur de les nostres comunitats, les nostres ciutats i els nostres ecosistemes. Per això, un **Pacte Verd Metropolità representa l'oportunitat essencial per a definir de forma conjunta un full de ruta cap a una recuperació verda i justa per a la regió**, a la vegada que poder reimaginar una nova economia més forta i que no deixi ningú enrere.

Un Pacte Verd Metropolità **que inclogui les veus dels actors clau del desenvolupament de la regió incloent un exercici d'escolta activa de la ciutadania, en un esforç conjunt de re-imaginar el futur que volem**. I que, alhora, begui dels contactes amb altres ciutats globals a través del posicionament i la participació en les xarxes de ciutats internacionals de la ciutat de Barcelona i els altres municipis de l'àrea.

Com per exemple, la ciutat de Londres, que ja ha llançat el seu propi [Green New Deal](#) (Nou Pacte Verd) per a fomentar la creació de llocs de treball verds, afrontant la crisi climàtica i ecològica, millorar la qualitat de l'aire i combatre la desigualtat. El Nou Pacte Verd de Londres forma part de l'ambició de l'Alcalde Sadiq Khan de descarbonitzar la ciutat abans del 2030.

Un Pacte Verd Metropolità que, a més, inclogui **un projecte comú de descarbonització de la regió com a molt tard l'any 2050**, amb un objectiu intermedi de reduir els gasos d'efecte hivernacle a la meitat a l'any 2030, per tal d'assegurar el compliment de l'objectiu més ambiciós dels Acords de París de limitar l'augment de la temperatura global a 1,5 graus centígrads.

Aquest pacte, necessàriament alineat amb el Pacte Verd Europeu de la Unió Europea ([EU Green Deal](#)), enfortirà el posicionament de la regió per a sortir de la pandèmia de la COVID-19 i accedir a les inversions previstes en el pla de recuperació NextGenerationEU, ja que un terç dels 1.8 bilions d'euros previstos finançarà l'acció dirigida a reduir les emissions netes de gasos d'efecte hivernacle a zero. **La regió metropolitana de Barcelona pot i ha de reclamar el seu rol per a contribuir de forma decisiva al fet que Europa es converteixi en el primer continent climàticament neutre del món d'aquí al 2050.**

Un Pacte Verd Metropolità hauria d'incloure, necessàriament, **una visió metropolitana de transformació de l'economia cap a un futur verd**, treballant conjuntament per a **poder facilitar la implantació d'una indústria allunyada dels combustibles fòssils i preparant els plans de capacitat i reorientació necessaris** perquè cap treballador quedi enrere. Invertir en una recuperació verda en els sectors clau (transport públic, infraestructures de mobilitat sostenible com la bicicleta, energia neta...) crearà més i millors llocs de treball i protegirà millor la salut dels ciutadans que provar de tornar al *business as usual*. Un pacte **que, a més, mostri una única visió per a l'àrea metropolitana que serveixi com a estratègia única d'accés als fons de recuperació europeus per a la regió, que seran claus per al desenvolupament territorial durant la pròxima dècada**. Posem-nos-hi.

NOTA. Les opinions expressades per l'autor/s són a títol personal i no necessàriament representen la visió del PEMB.

**Barcelona
Demà**

Compromís
Metropolità 2030

**Pla Estratègic
Metropolità
de Barcelona**

#CompromísMetropolità
@pembarcelona

Pla Estratègic Metropolità de Barcelona
Canòdrom - Ateneu d'Innovació Digital i Democràtica
C/ Concepció Arenal 165
08027 Barcelona
Tel. +34 93 318 70 51